



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม

รักพงษ์ ขอลือ^{1*}, ยุภาวดี สุทธิคุณ²

¹วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2

²สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

E-mail: rakphong2533@gmail.com^{1*}

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร ครูฝึกในสถานประกอบการ สาขาวิชาการโรงแรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมทั้งสิ้น 267 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.850 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านหลักสูตร และด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ผลการเปรียบเทียบของการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละด้าน พบว่าระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละด้าน พบว่าประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการจัดการทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดการหลักสูตร, อาชีวศึกษา, ระบบทวิภาคี, สาขาวิชาการโรงแรม



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

Management of Dual Vocational Education Curriculum Based on the Standards of the Hotel Management Program

Rakphong Kholue^{1*}, Yupawadee Suthikhun²

¹Phuket Vocational College, Institute of Vocational Education: Southern Region 2

²Institute of Vocational Education: Bangkok

E-mail: rakphong2533@gmail.com^{1*}

*Corresponding author

Abstract

This research aims to study the management of the dual vocational education curriculum in accordance with the standards of the Hotel Management program at educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission. The sample group consists of 267 personnel, including trainers at enterprises in the Hotel Management field under the Office of the Vocational Education Commission. The research instrument used was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.850. The statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study indicated that, overall, the management of the dual vocational education curriculum in accordance with the standards of the Hotel Management program was at a high level. When considering the various aspects, the results ranked in the following order from highest to lowest average score: 1) Assessment and Evaluation, 2) Cooperation between educational institutions and enterprises, 3) Curriculum, and 4) Graduate quality. The comparison results for the management of the dual vocational education curriculum in accordance with the standards of the Hotel Management program, classified by level of education, showed no significant differences in curriculum management across different educational levels. Similarly, when examining the management of the curriculum in each aspect, there were no significant differences across educational levels. In terms of work experience, no significant differences were found in the management of the curriculum according to the standards of the Hotel Management program. Furthermore, when examining the management of the curriculum in each aspect, no differences were found based on work experience.

Keywords: Curriculum Management, Vocational Education, Dual System, Hotel Management Program



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ในหมวดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ไว้ในหมวด 3 เรื่องระบบการศึกษา มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 34 คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริม การประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาโดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เป็นการจัดการอาชีวศึกษา หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาระบบการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ มาตรา 7 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้ โดยรูปแบบดังต่อไปนี้ 1.การศึกษาในระบบ 2.การศึกษานอกระบบ 3.การศึกษาระบบทวิภาคี (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา, 2551)

การผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี จะต้องเป็นไปตามความต้องการของชาติ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ในอดีตที่ผ่านมาการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวของประเทศมีปัญหาหลายด้าน อาทิ การขาดทิศทาง และเป้าหมายโดยรวม ความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ สถานศึกษาผลิตกำลังคนตามศักยภาพและความพร้อมของตน ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการบุคลากรของตลาดวิชาชีพ แรงงาน กระแสปริญญาณียมทำให้เยาวชนสนใจศึกษาด้านอาชีวมีจำนวนน้อยลง ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญระดับกลางอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายปฏิรูปการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเน้นการผลิตและและพัฒนากำลังคน โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational System) (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2561) ปัญหาที่การผลิตกำลังคนอาชีวกำลังเผชิญอยู่ คือ ผลิตไม่ตรง คุณภาพไม่ถึง สถานประกอบการต้องมาสร้างคนเองหรือต้องมาฝึกซ้ำจึงใช้งานได้ ทำให้เสียเวลาเพิ่มต้นทุนการผลิตและผู้เรียนอาชีวขาดทักษะในการสร้างงาน สร้างอาชีพ ขาดทักษะการสื่อสารทั้งด้านภาษา โอที การคิดวิเคราะห์ ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงานเป็นทีม ความตรงต่อเวลา ความอดทน ความรักต่อองค์กร เรียกได้ว่าพัฒนาผู้เรียนที่จะตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิตของการจัดการอาชีวศึกษาต้องพัฒนาทั้งด้านคุณภาพและคุณธรรม การเตรียมกำลังคนในระบบทวิภาคีของไทยพบว่าส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่ในบริบทของการศึกษาในระบบ การขับเคลื่อนการจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในสังคม ตามอุดมคติของการอาชีวศึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคน



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

ด้วยโอกาสทางสังคม ผู้ทำงานและทพพลภาพ แม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารระดับนโยบายการอาชีวศึกษาไทยจะตระหนักถึง ความสำคัญของการขับเคลื่อนการอาชีวศึกษานอกระบบที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มแต่การดำเนินการยังขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน (ภูเวศ อับดุลสตา และวรรณดี สุทธิวราร, 2561) ดังนั้นการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษากับสมรรถนะของกำลังคนในภาคผลิตและบริการหรือตลาดแรงงานต้องการนั้น จะเห็นว่ามิชชั่นของสมรรถนะอาชีวระหว่างโลกของอาชีพกับโลกของการศึกษา เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงาน เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรของครูผู้สอนด้านอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในภาคผลิตและบริการหรือตลาดแรงงาน

การจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของ หน่วยงานหลัก 2 หน่วยงาน คือ สถานศึกษากับสถานประกอบการ ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการในการเรียนรู้ ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะปฏิบัติในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริงโดยลำดับการเรียนรู้ตามลำดับตั้งแต่ลำดับที่ง่ายไปยาก โดยกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาทฤษฎีในสถานศึกษาและฝึกภาคปฏิบัติหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการจนจบหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดเตรียมกำลังคนและช่างฝีมือที่มีความชำนาญให้เพียงพอ และตรงกับความต้องการของสถานประกอบการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ทั้งยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและบุคลากรในวัยทำงานได้พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, 2557)

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา พบปัญหาและอุปสรรคอยู่ไม่น้อยในการดำเนินการ จากศึกษางานวิจัยของราชัญ เสนาช่วย เรื่อง ปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทช่างอุตสาหกรรม ของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า นักเรียนนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพในอนาคต เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุฝึก อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในวิชาชีพ การประชุม วางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในกรณีนี้ การจัดฝึกอบรมเรื่องการ ผลิตสื่อการสอน การชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดผล การศึกษาให้นักเรียนเข้าใจก่อนเริ่มสอน การติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพ ส่งผลให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ไม่เกิดประสิทธิภาพ อย่างแท้จริง คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความต้องการ และยังไม่เป็นที่ยอมรับ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากยังด้อยคุณภาพไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ (ราชัญ เสนาช่วย, 2560) รวมถึงจากการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรมนั้นได้พบปัญหาของความแตกต่างระบบการบริหารงานของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทำให้มาตรฐานด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาไม่ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการสถานประกอบการเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ การเรียนแบบโรงเรียนโรงงานจะประสบความสำเร็จได้จะต้องทำให้ทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้มาตรฐานด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบของการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู ครูฝึกในสถานประกอบการ สาขาวิชาการโรงแรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 870 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู ครูฝึกในสถานประกอบการ สาขาวิชาการโรงแรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน จำนวน 267 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย ด้วยการกำหนดตัวอย่างตามสูตรของ Krejcie & Morgan โดยใช้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรมลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ แนวคิดของลิเคิร์ต (Likert method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กำหนดค่าน้ำหนักการประเมินค่า ดังนี้

น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

โดยสอบถามใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา 2. ด้านหลักสูตร 3. ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ และ 4. ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยแจกแบบสอบถามออนไลน์ รวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 267 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนำแบบสอบถามที่เก็บมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ



สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 4 ด้าน ตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert method)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) เปรียบเทียบความแตกต่างตามขนาดสถานศึกษา/สถานประกอบการ ประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการทดสอบ F-test โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว one-way ANOVA เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ให้ทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's post hoc comparisons method)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม ในภาพรวม

การบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา	3.77	0.35	มาก	4
2. ด้านหลักสูตร	4.45	0.32	มาก	3
3. ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.57	0.31	มากที่สุด	2
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.58	0.19	มากที่สุด	1
รวม	4.37	0.30	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ส่วนอันดับสุดท้ายด้านหลักสูตร และด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเพื่อเปรียบเทียบ การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานสาขาวิชาการโรงแรม จำแนกตามระดับการศึกษา

การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	$\bar{X}$	S.D.	df	F	P
1. ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา	3.78	0.17	1	1.01	0.31
2. ด้านหลักสูตร	4.59	0.14	1	3.39	0.06
3. ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.59	0.13	1	0.72	0.39
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.59	0.08	1	0.08	0.77

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05



จากตารางที่ 2 พบว่าระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละด้าน พบว่าระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเพื่อเปรียบเทียบ การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	$\bar{X}$	S.D.	df	F	P
1. ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา	3.77	0.17	3	0.17	0.91
2. ด้านหลักสูตร	4.59	0.13	3	1.11	0.34
3. ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.61	0.12	3	0.93	0.42
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.58	0.08	3	2.08	0.10

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละด้าน พบว่าประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการจัดการทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาจากแบบสอบถามสามารถสรุปปัญหา การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม ดังนี้

1. **ด้านผู้สำเร็จการศึกษา** ผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีสมรรถนะและมีทักษะการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ แต่ยังขาดทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยี การใช้ภาษาอังกฤษ ความอดทน วินัย ความเป็นมิตร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานประกอบการต้องการให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียน

2. **ด้านหลักสูตร** การฝึกอาชีพในสถานประกอบการหรือการเรียนในสถานประกอบการ สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำแผนการฝึกอาชีพเพียงฝ่ายเดียว เมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานประกอบการทำให้การฝึกในแต่ละสมรรถนะไม่สอดคล้องกับแผนฝึก

3. **ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ** การจัดการสวัสดิการและค่าตอบแทนยังไม่เหมาะสมให้กับผู้เรียนตามข้อตกลงระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา รวมถึงสถานประกอบการบางแห่งยังไม่มี ความเข้าใจหรือความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

4. **ด้านการวัดและประเมินผล** ครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการนิเทศนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพตามเกณฑ์ 3 ครั้งในหนึ่งภาคเรียนได้ และไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน รวมถึงไม่มีการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์ที่สามารถใช้ร่วมกับสถานประกอบการได้

แนวทางแก้ไขปัญหามจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม ดังนี้

1. **ด้านผู้สำเร็จการศึกษา** หลังจากที่นักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพเรียบร้อยแล้วควรมีการประเมินความรู้ และจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียน นักศึกษาขาดหายไป รวมถึงการทดสอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพตามสาขาที่นักเรียน นักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากหน่วยงานที่มีการให้การรับรอง เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ และให้นักเรียน นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกับทางสถานประกอบการ และให้ทางสถานประกอบการประเมินผลให้สถานศึกษา



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

2. ด้านหลักสูตร ก่อนที่จะให้นักเรียน นักศึกษาออกฝึกอาชีพสถานศึกษาควรที่จะจัดฝึกอบรมให้ความรู้และให้มีการทำแผนฝึกอาชีพระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการที่ส่งนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ เพื่อให้ตรงกับสมรรถนะของสาขาวิชา รายวิชาที่นำไปออกฝึก ให้ครูนิเทศติดตามผลตามแผนการฝึกอาชีพที่ได้จัดทำไว้ร่วมกัน

3. ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ สถานศึกษาจัดฝึกอบรมหลักสูตรครูฝึกในสถานประกอบการให้กับสถานประกอบการที่ยังไม่ทราบในรายละเอียด และประชุมแนวทางการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ก่อนที่จะส่งนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ สถานศึกษาแจ้งสิทธิประโยชน์จากการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้กับทางสถานประกอบการรับทราบในสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และจัดทำข้อตกลงร่วมกันในเรื่องค่าตอบแทนของนักเรียน นักศึกษา

4. ด้านการวัดและประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดและสามารถใช้ร่วมกันกับสถานประกอบการได้ ครูนิเทศปรับการนิเทศผ่าน ทางสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่เป็นการอำนวยความสะดวกร่วมกับสถานประกอบการ และหลังจากการฝึกอาชีพเสร็จสิ้นให้มีการจัดประชุม สัมมนาเพื่อวิเคราะห์ สรุปปัญหา รวมถึงการประเมินนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลศึกษาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการวัดและประเมินผล 2) ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาและสถานประกอบการได้ยึดระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา 2551 มีการจัดการตามคู่มือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยการจัดการสามารถกำหนดเกณฑ์ร่วมกับสถานประกอบการได้ เช่น การให้คะแนนด้านการวัดผลและประเมินผล การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับกนกรัตน์ พงษ์ไพฑูรย์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรม 4.0 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา ระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ผลการวิจัยได้แสดงรูปแบบของการบริหารจัดการศึกษา ระบบทวิภาคีประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1) ด้านการวางแผน ด้านที่ 2) ด้านการจัดการองค์กร ด้านที่ 3) ด้านการสั่งการ เรียงตามลำดับความสำคัญ ด้านที่ 4) ด้านการประสานงาน และ ด้านที่ 5) ด้านการควบคุม โดยในเนื้อหาในแต่ละหน่วย ประกอบด้วยแนวทางการปฏิบัติและตัวชี้วัดความสำเร็จ

2. ผลการเปรียบเทียบของการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ประสพการณ์ในการทำงาน อภิปรายผลได้ดังนี้ ระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละด้าน พบว่าระดับการศึกษาต่างกัน มีการ



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

จัดการทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐาน สาขาวิชาการโรงแรม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาการจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละด้านพบว่าประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการจัดการทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติกา ไหวพริบ (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาครูฝึกในสถานประกอบการ และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหาร การศึกษาระบบทวิภาคี โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เหตุผลในการเข้าศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีจังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยและมีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ค่าตอบแทนจากสถานประกอบการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานของสาขาวิชาการโรงแรม ผู้วิจัยข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา สถานศึกษาควรมีการบริหารงานที่พัฒนาผู้เรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านการใช้เทคโนโลยี การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีการจัดการศึกษาที่เน้นความยืดหยุ่นและความต้องการของสถานประกอบการ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประเมินความรู้ อบรมความรู้ในส่วนที่นักเรียนนักศึกษาขาดหาย และมีการทดสอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

1.2 ด้านหลักสูตร สถานศึกษามีสื่อการสอนหรือนวัตกรรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ และมีการกำหนดรายวิชาที่ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการแต่ละแห่งที่ส่งนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ จัดประชุมให้ครูนิเทศก์และครูฝึกเกี่ยวกับรายวิชาการสอนในสถานศึกษาและสถานประกอบการให้สอดคล้องกัน

1.3 ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการนำผลการประเมินจากสถานประกอบการมาใช้พัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ประชุมหาแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีก่อนการส่งผู้เรียนออกฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ การมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อดำเนินงานระบบทวิภาคีได้อย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่เป็นการอำนวยความสะดวกมาใช้ร่วมกับสถานประกอบการ การสอนเริ่มให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามแผนการฝึกอาชีพ วัดและประเมินผลการฝึกอาชีพและการนิเทศผ่านระบบออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัด



วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2567

Received: 02/10/2024, Revised: 04/11/2024, Accepted: 27/12/2024

2.2 การศึกษาความต้องการของสถานประกอบในการจัดทำหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษา
จังหวัดแต่ละจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ พงษ์โพธิ์กุล. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรม 4.0*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *ชุดฝึกอบรม: การปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กฤติกา ไหวพริบ, อินดา ศิริวรรณ และวิชชุดา หนูนิไล. (2560). การบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี โรงเรียนป้อมนาคราช สวาทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(3), 97-106.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2561). *การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฐิภาณ ตระการ. (2560). *การบริหารและการจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 โรงเรียนบ้านม่วงชุม อำเภอดงยาง จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย].
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. (19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอน 74ก หน้า 1-28.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551. (5 มีนาคม 2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอน 43ก หน้า 1-24.
- ภูเวศ อับดุลสตา และวรรณ สุทธิธารกร. (2561). *การพัฒนาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- ราชัญ เสนาช่วย. (2560). ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 143-151.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- Good, C. V. (1959). *Dictionary of Education*. New York: McGraw – Hill Book.
- Saylor, J.G. & Alexander. (1974). *W.M. Planning curriculum for school*. New York: Holt Rinehart and Winston.